

ДВАДЦЯТИРІЧНИЙ ДОСВІД ВЕДЕННЯ М'ЯСНОГО СКОТАРСТВА: ПІДСУМКИ, ПЕРСПЕКТИВИ

В. Г. Прудніков¹, О. І. Колісник², Ю. І. Криворучко³

1. Доктор сільськогосподарських наук, професор, професор кафедри технології переробки та якості продукції тваринництва; prudnikov2648@gmail.com
2. Доктор сільськогосподарських наук, старший викладач технології переробки та якості продукції тваринництва; agro-svitanok@ukr.net
3. Кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри технологій тваринництва і птахівництва; yikrivoruchko77@gmail.com
Державний біотехнологічний університет

М'ясне скотарство в Україні являється одним із основних джерел виробництва високоякісної конкурентоспроможної яловичини. Маючи для цього всі умови і при цьому багато перепон, воно залишається у тіні агропромислового комплексу. Але тільки м'ясне скотарство може конкурувати на європейському і світовому ринку за показниками якості яловичини, що є на сьогодні основним мірилом оцінки [1, 2].

Одним із шляхів пришвидшення створення господарств, які б спеціалізувалися на м'ясному скотарстві, є реконструкція молочних і м'ясних комплексів, які зупинили свою діяльність. Так, в ПП «Агро-Новоселівка 2009» Нововодолазького району Харківської області на базі реконструкції колишніх силососховищ під відкриті відгодівельні майданчики було сформовано тваринницький комплекс з вирощування м'ясної худоби з утриманням усіх статевих-вікових груп без використання приміщень.

Створена класична технологія м'ясного скотарства, технологічний процес якої передбачає вигульно-пасовищну систему утримання. Вигульний період триває з жовтня місяця по квітень, пасовищний – з травня по жовтень. На цю технологію отримано патент на корисну модель [3].

Пасовищний період включає нагул м'ясної худоби з використанням природних та культурних пасовищ з застосуванням електропастухів. При цьому передбачено табір для відпочинку худоби, напування водою з свердловини, підгодівлю зеленими кормами, силосом, сінажем, сіном і концентрованими кормами. Вигульний період включає загальноприйняті зоотехнічні прийоми утримання, годівлі, відтворення, вирощування молодняку тощо [4–6].

М'ясне стадо формувалося з тварин абердин-ангуської породи американського та британського походження. Цей період характеризувався створенням племрепродуктору і в подальшому племінного заводу при розведенні абердин-ангуської худоби бажаного типу вітчизняної селекції.

Слід зауважити, що в процесі виробничої діяльності прийшлося вносити суттєві корективи у технологічний процес. А головним фактором для корегування стали кліматичні зміни. У зв'язку зі зниженням урожайності пасовищ змушені були зробити інші кормові сівозміни, для забезпечення худоби підгодівлею кормами в літній період. Високі температури негативно впливали на апетит худоби, що змушувало втрачати їх вгодованість і продуктивність. Були роки, коли через низьку врожайність пасовищ худоба зовсім не виводилася на пасовища. Також цей фактор змушував скорочувати пасовищний період. Недостатня врожайність навіть на культурних пасовищах змушувала призупинити використання електропастухів і цієї технології в цілому [7].

Отелення м'ясних корів в господарстві сезонні, які проходять в лютому – квітні місяці. Запровадження корекційних секцій, на які розроблений патент на корисну модель, дало можливість покращити проблему відмови корів – матерів (первісток) від власного теля, якого не підпускали до себе. Також внесли корективи у плануванні зон відпочинку (навіси, підстилка), годівлі тварин (навіси), захисту від вітру (додаткові щити).

На сьогодні племінна робота має суттєві результати, але проблемою стало ротація бугаїв – плідників, у зв'язку зі скороченням поголів'я абердин-ангуської породи. Господарство її вирішує за рахунок імпорту.

Складним питанням залишається не стабільна ціна як на племінну продажу, так і реалізація на м'ясо. Майже немає державної підтримки у веденні м'ясного скотарства. В такій ситуації майже не діє і ринок – головний важіль успіху. Не дивлячись на це, господарство змогло максимально зберегти породу і селекційну роботу вести на високому рівні, що може слугувати головним репродуктором при розведенні м'ясної худоби абердин-ангуської породи.

Виробнича діяльність із самого початку становлення технології м'ясного скотарства в господарстві мала науковий супровід, що дало можливість досягти високих показників. Ці результати втілені у дисертаціях, монографію, посібниках, патентах, статтях, в тому числі які входять в науково-метричну базу даних Scopus і Web of Science.

Хочеться сказати слова щирої вдячності за початок вирішення цієї проблеми і подальший напрям розвитку доктору сільськогосподарських наук, професору, заслуженому діячу науки і техніки Едуарду Миколайовичу Доротюку.

Отже, аналіз виробничої діяльності протягом двадцятирічного періоду дозволяє зробити заключення, що для рентабельного ведення м'ясного скотарства в Україні є всі умови та підстави. Однак в традиційне ведення виробничого процесу різко втрутилися кліматичні зміни. Все це змушує переглядати технологічні аспекти й вести науково-практичний підхід для їх вирішення. В чому головна проблема, а в тому, що метою м'ясного скотарства є дешеве виробництво яловичини. Вплив кліматичних змін на сьогодні змушує здорожчувати собівартість виробленої продукції. Кліматичні проблеми стають чинником номер один. Як би так не сталося – м'ясне скотарство є і буде залишатися головним джерелом білка тваринного походження у харчуванні людей і дану галузь потрібно розвивати.

Враховуючи двадцятирічний ювілей, бажаємо фахівцям господарства наполегливої і плідної праці у досягненні високих результатів у галузі м'ясного скотарства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Криворучко Ю. І., Нагорний С. А., Прудніков В. Г., Корх І. В. Сучасний стан генофонду худоби м'ясних порід в Україні. *Розведення і генетика тварин*. 2023. Вип. 65. С. 57-64.
2. Прудніков В. Г., Криворучко Ю. І., Колісник О. І. Генофонд м'ясної породи в Україні. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. Т. 1. Вип. № 1 (24). 2019. С. 161-168.
3. Колісник О. І., Прудніков В. Г., Криворучко Ю. І., Нагорний С. А. Ресурсозаощаджуюча технологія м'ясного скотарства на Харківщині. *Міжнародно-практична конференція: «Проблеми виробництва і переробки продовольчої сировини та якість і безпечність харчових продуктів»*. Житомир, 2019. С. 57-61.

4. Колісник О. І., Прудніков В. Г., Криворучко Ю. І., Нагорний С. А. Характеристика організаційно-технологічних умов при утриманні м'ясних корів абердин-ангуської породи в стійловий період без використання приміщень. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2018. № 1 (88). С. 97-100.

5. Колісник О. І., Прудніков В. Г., Криворучко Ю. І., Нагорний С. А. Технологічні особливості утримання м'ясної худоби абердин-ангуської породи в зимовий період на відкритих майданчиках. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2017. № 4 (87). С. 46-48.

6. Колісник О. І., Прудніков В. Г., Криворучко Ю. І., Нагорний С. А. Порівняльна характеристика ефективності різних способів випасання м'ясних корів з телятами на підсисі абердин-ангуської породи. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2018. № 2 (89). С. 93–98.

7. Колісник О. І., Прудніков В. Г., Криворучко Ю. І., Нагорний С. А. Особливості технології цілорічного утримання м'ясної худоби абердин-ангуської породи без приміщень в умовах різких змін клімату. *Кліматичні зміни та сільське господарство: виклики для аграрної науки та освіти: Міжнародна науково-практична конференція за участю ФАО, м. Київ, 13-14 березня 2018 року: тези доповіді*. 2018. С. 162-165.

НЕБЕЗПЕКА МІКОТОКСИКОЗІВ

А. В. Гуцол¹, О. О. Мисенко², Н. В. Гуцол³, Л. П. Чернолата⁴

1. Доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач відділом інноваційних технологій, заготівлі, зберігання, моніторингу якості сировини та кормів; Gutsolka@i.ua
2. Кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник відділу інноваційних технологій, заготівлі, зберігання, моніторингу якості сировини та кормів; Olga_adler@ukr.net
3. Кандидат сільськогосподарських наук, доцент, провідний науковий співробітник відділу інноваційних технологій, заготівлі, зберігання, моніторингу якості сировини та кормів; Gutsolka@i.ua
4. Кандидат сільськогосподарських наук, завідувачка лабораторії оцінки якості та безпеки кормів та сировини; l.chornolata@gmail.com
Інститут кормів та сільського господарства Поділля НААН

Тваринництво в Україні та й у всьому світі стикається з багатьма викликами, що пов'язані з вимогами щодо безпеки та якості виробленої продукції. Однією з таких проблем є захворювання тварин та птиці, що спричинені згодовуванням корму, зараженого грибами, які продукують токсини – мікотоксикози.

Мікотоксини (від грецького *μύκης* (mykes, mukos) «гриб» та *τοξικόν* (toxikon) «отрута») – органічні сполуки, що утворюються в результаті життєдіяльності пліснявих грибів. На сьогодні вченими виділено біля 400 мікотоксинів різного походження, проте найбільш вивченими є 15. Токсини, що виділяють ці гриби є природними забруднювачами зерна злаків, бобових, насіння соняшника, фруктів та овочів. Вони утворюються при зберіганні харчових продуктів. Серед найбільш небезпечних виділяють: ДОН, зеараленон, фумонізін, охратоксин, афлатоксин, Т-2 токсин [2].

Дезоксиніваленон (ДОН) продукується найчастіше червоною пліснявою роду *Fusarium graminearum*, яка вражає зерно пшениці, кукурудзи, ячменю, вівса, жита, а також сіно, силос та сінаж. Він у тварин викликає нудоту, блювання, відмову від корму, гастроентерит та діарею, зниження імунітету, внутрішні кровотечі, безпліддя. Найбільш чутливими до токсину ДОН серед сільськогосподарських тварин є свині.